

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 01.06.2004
COM(2004) 394 végleges

A BIZOTTSÁG MUNKADOKUMENTUMA

**Környezetvédelmi megfontolások beillesztése más szakpolitikákba – a cardiffi folyamat
mérlege**

1. BEVEZETÉS

A környezetvédelem integrálásában elért eredmények ezen mérlege az Európai Tanács 2003. évi tavaszi ülésének a következménye, amelynek során megállapították, hogy „*A Bizottság évenkénti mérleget, valamint rendszeres környezetpolitikai áttekintést szándékozik készíteni a környezetvédelem integrálásának cardiffi folyamatáról, és időben elkészíti e gyakorlatok eredményeit ismertető beszámolót, hogy azokat 2004-től kezdődően a jövőbeli tavaszi beszámolók elkészítésekor figyelembe vehessék*”.¹ A mérleg kiegészíti a 2003. decemberében elfogadott 2003. évi környezetpolitikai áttekintést (EPR)², és a 2003. évi EPR-ben ismertett tájékoztatás összefüggésében olvasandó.

A környezetvédelmi megfontolások beépülésének alapelve azt a felismerést tükrözi, hogy a környezetpolitika önmagában nem képes megvalósítani a környezet minőségének javítását, amelyre a fenntartható fejlődés részeként szükség van. A halászat, a mezőgazdaság, a közlekedés, az energia területén és más területeken jelentkező, súlyos gondot jelentő környezeti terhelések csökkentéséhez szükséges változtatások csak a környezetvédelem ezen ágazatokba történő beépítésének folyamatával valósíthatók meg.

Az Európai Unió szintjén a környezetvédelem integrálásának jelentőségét az EK-Szerződés 6. cikke ismeri el, amely előírja, hogy „*a környezetvédelmi követelményeket – különösen a fenntartható fejlődés előmozdítására tekintettel – be kell illeszteni [...] a közösségi politikák és tevékenységek meghatározásába és végrehajtásába*.”³ Az Európai Tanács által 1998-ban elindított ún. cardiffi folyamat, amely felszólítja a különböző összetételben üléselő Tanácsokat, hogy erre vonatkozóan stratégiákat dolgozzanak ki intézményi lendületet adott a környezetvédelmi követelmények integrálásának.

A Gothenburgban, 2001-ben elfogadott EU Fenntartható Fejlődés Stratégiája (EU SDS) egy lépéssel továbblépve előírja, hogy a gazdasági és társadalmi célokkal párhuzamosan mind a kiemelt környezetvédelmi célokat, mind pedig a környezetvédelmi követelmények integrálását meg kell valósítani. A Stratégia olyan hosszútávú jövőképet nyújt, amelyben megvalósul a társadalmi kohéziót és magas környezetvédelmi normákat teljesítő dinamikus gazdaság. Ehhez a szakpolitikák koherenciájának és integrálásának ismételt hangsúlyozása szükséges, mint azt az Európai Tanácsnak az EU fenntartható fejlődés stratégiáját elfogadó következtetései is hangsúlyozták, amely felszólítja a Tanácsot arra, hogy “*véglegesítsék és fejlesszék tovább az ágazati stratégiákat, hogy a környezetvédelmi követelményeket valamennyi közösségi politika területére beillesszék azok lehető legrövidebb időn belüli megvalósítása céljából*”, továbbá “*vegyék figyelembe a rövidesen megjelenő hatodik környezetvédelmi cselekvési programban megállapított vonatkozó célokat és a fenntartható fejlődés stratégiáját*”.

¹ Elnökségi következtetések, 58. bekezdés, brüsszeli Európai Tanács, 2003. március 20–21.

² COM(2003)745., 2003. december 3.

³ Az Európa jövőjével foglalkozó konvent által 2003. július 18-án előterjesztett alkotmánytervezet megerősítette az integrálás fontosságát (II-37. és III-4. cikk). Lásd: <http://european-convention.eu.int/DraftTreaty.asp?lang=EN>

EU-szinten a környezetvédelmi megfontolások ágazati beépülésének holisztikusabb, hosszútávú megközelítését kiegészíti az a kibővített hatásvizsgálati eszköz, amelyet az egyes szakpolitikai intézkedések vagy kezdeményezések előterjesztéséhez terveztek⁴. Mindkettő olyan eszköz, amely kulcsszerepet játszik a fenntartható fejlődés három pillére közti megfelelő egyensúly megteremtésében, és így magasabb szinten valósítja meg a környezetvédelmi integrációt.

Az elmúlt néhány év során elindított folyamatok számos ágazatban eredményeztek környezetvédelmi javulásokat. Azonban a haladás üteme jelentősen gyorsulna a környezetvédelmi követelmények további integrálása terén, ha valamennyi ágazat megvalósítaná az elmúlt öt év során tett vállalásait. Ez nehéz folyamat lesz: mivel az integrálás "alacsonyán csüngő gyümölcseit" már leszedtük, a tartós és nem fenntartható tendenciák megfordítására irányuló jövőbeni erőfeszítéseknek fokozottan a strukturális reformokra kell összpontosítaniuk, amelyek feszültségeket válthatnak ki az érintett ágazatok elfogadott érdekcsoportjai között. Ezenkívül az Unió szintjén vállalt kötelezettségek teljesítéséhez nemzeti szintű intézkedésekre is szükség van, ugyanis a Közösség kompetenciája számos területen korlátozott.

A mérleg első lépésként meghatározza a környezetvédelmi megfontolások EU-szinten történő integrálásának keretét, a cardiffi folyamat 1998-ban történt indítása óta. Ezt követően ismerteti, szintetizált áttekintés formájában, a környezeti megfontolások ágazati beépülésének helyzetét, amely ágazatokat felkérték az integrációs stratégiák kidolgozására. Végül, következtetéseket von le arra nézve, hogy a környezetvédelmi integrációt hogyan lehetne továbbfejleszteni EU-szinten. Ez utóbbiak olyan fokozott jelentőségű lépésekre mutatnak rá, amelyek segítségével a cardiffi folyamat megvalósítása előbbre vihető, és amelyek nemzeti vagy közösségi szintű kiegészítő lépésekkel, nevezetesen a rendelkezésre álló környezetpolitikai megközelítések átvételével és az azokra történő építéssel, valamint a mindenki számára előnyös megoldások szorgalmazásával támogathatók.

⁴ A környezeti hatásvizsgálat (EIA) és a stratégiai környezetértékelés (SEA) további eszközei a környezetvédelmi megfontolások integrálásának nemzeti és regionális szintű előmozdítására (projektek, tervek és programok esetében).

2. KÖVETKEZTETÉSEK

Miközben e mérleg rámutatott a cardiffi folyamat pozitív eredményeire mind a környezetvédelmi integráció jelentőségének fokozódása, mind pedig az egyes ágazatokban elért konkrét javulások tekintetében, a megvalósítás számos gyengeségére is rávilágít. Többek között hangsúlyozza annak szükségességét, hogy javítani kell a stratégiák összhangját a különböző összetételben ülésező Tanácsok között, és fokozottabban hangsúlyozni kell a helyes gyakorlatot tartalom és megvalósítás szempontjából. Rámutat azon közösségi és nemzeti szintű intézkedéscsomagra is, amelynek célja támogatni az ágazati Tanácsokat a cardiffi folyamat keretében tett erőfeszítéseikben, hogy a környezetvédelmi megfontolásokat beépítsék politikáikba és számukra ezek az erőfeszítések maximális haszonnal járjanak a konkrét környezeti javulások vonatkozásában. Nemzeti szinten is további erőfeszítések szükségesek a Közösségi szinten meghozott döntések maradéktalan megvalósításához.

Miközben a fenntartható fejlődés a gazdasági, társadalmi és környezetpolitikák egymást kölcsönösen erősítő kezelését jelenti, addig a környezetvédelmi megfontolások integrálásához fokozott láthatóság és a legmagasabb szintű politikai támogatottság szükséges. Ezért az Európai Tanács a tavaszi üléseinek állandó napirendi pontjává kell válnia. Ebben a tekintetben, és összhangban az Európai Tanács 2003. márciusi Elnökségi Következtetéseivel, az Európai Bizottság a környezetpolitikai áttekintés kiegészítéseként **éves mérleget készít a környezetvédelmi megfontolások integrálásában elért eredményekről**, amely részét képezi majd a Bizottság tavaszi jelentésének és a tavaszi Európai Tanácsi vitának.

Meg kell ragadni a jövőbeni lehetőségeket is a környezetvédelmi megfontolások integrálásának további előmozdítására:

- **A fenntartható fejlődés stratégiájának 2004–2005-re tervezett áttekintése** megvizsgálja azt, hogy milyen előrelépés történt 2001 óta, és a megvalósulás érdekében meghatározza a kiemelt jelentőségű lépéseket. E gyakorlat segítségével az EU megállapítja azokat az EU-szinten jelentkező hiányosságokat a környezeti megfontolások beépülése terén, amelyek gátolják az EU-nak a nem fenntartható környezeti tendenciák visszaszorítására tett erőfeszítéseit, és konkrét javaslatokat tesz ezek kezelésére.
- **A liszaboni stratégia időközi áttekintése 2005-ben** további lehetőséget biztosít annak vizsgálatára, hogy a környezetvédelmi megfontolások integrálása, valamint a gazdaság és a foglalkoztatottság növekedése hogyan tudnák fokozottabban kölcsönösen támogatni egymást.
- A tény, hogy az Unió következő **pénzügyi terveiben** (2007-től kezdődően)⁵ szóló közleményében a Bizottság hangsúlyozza a fenntartható fejlődés fontosságát. Közleményében tovább fogja erősíteni a környezetvédelmi integráció folyamatát, különösen a mezőgazdaság és a regionális politika területén. A 2006 utáni időszakra vonatkozó strukturális és kohéziós alapokról szóló bizottsági rendelettervezet 2004-ben történő elfogadása, amely új iránymutatásokat állapít meg, lehetőséget biztosít majd arra, hogy a fenntartható fejlődés környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi pillérei fokozottabban beépüljenek a kohéziós politikába.

⁵ Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlament és a Tanács felé, a Bizottság 2004. évi jogi és munkaprogramja, COM(2003)645., végleges változat, 2003. október 29., (5. o.)

A környezetvédelmi megfontolások beépülése kulcsfontosságú feltétel a fenntartható fejlődés irányába történő előrelépéshez. Ehhez szükséges minden szakpolitikai ágazat szüntelen és folyamatos kötelezettségvállalása az Európai Unió kormányzásának valamennyi szintjén.